

Advies van de Brusselse Raad voor Dierenwelzijn (4/11/2022)

betreffende een verbod op het gebruik, het bezit en de handel in vuurwerk voor particulieren

De ontsteking op de grond en ontploffing in de lucht en, in mindere mate, de lichtflitsen van vuurwerk veroorzaken veel reacties bij dieren. Deze intense prikkels kunnen immers leiden tot schrik, angst en/of fobieën. De schrikreacties en het vluchtgedrag dat vuurwerk bij sommige dieren uitlokt kan ook aanleiding geven tot verwondingen, zelfs de dood, en een gevaar voor de openbare veiligheid zijn. Daarbij kan men bijvoorbeeld denken aan huisdieren of weidedieren die door omheiningen breken, wilde dieren die opschrikken en op autowegen terechtkomen, ... Naast dierenwelzijn zijn er nog andere belangrijke risico's verbonden aan vuurwerk, zoals levensgevaarlijke ongevallen bij de mens, risico's op brand en luchtvervuiling.

Over dit thema werd voor de Brusselse Raad voor Dierenwelzijn in de loop van 2022 een dossier opgemaakt met een overzicht van de huidige Belgische en Europese wetgeving, verschillende mogelijke manieren van aanpak en de vooruitgang van andere landen, regio's en gemeenten. Ten slotte werd het dossier eind augustus 2022 aangevuld met het advies dat de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn in juni goedkeurde.

De Brusselse Raad voor Dierenwelzijn sluit zich aan bij dit Vlaamse advies, dat pleit voor een verbod op het gebruik, bezit en verkoop van vuurwerk door particulieren. Het vrij afsteken van vuurwerk door particulieren op niet voorspelbare momenten, zorgt er immers voor dat eigenaren van dieren geen voorzorgsmaatregelen kunnen nemen. En hoewel er in vele Belgische gemeenten - inclusief de 19 gemeenten van Brussels Hoofdstedelijke Gewest (BHG)¹ - al een verbod op het particulier afsteken van vuurwerk bestaat, blijkt de handhaving hiervan in de praktijk moeilijk haalbaar. Om een effectieve handhaving te bekomen, is er dan ook nood aan een verbod op het bezit van vuurwerk door particulieren en de verkoop van vuurwerk aan particulieren. Dit verbod en een effectieve handhaving ervan lijkt echter onmogelijk te bekomen op gewestelijk niveau.

Ten eerste oordeelde het Grondwettelijk Hof in 2019 al, naar aanleiding van een beroepsprocedure tegen een Vlaams Decreet² over een algemeen verbod op het gebruik van vuurwerk (met de mogelijkheid voor uitzonderingen te verlenen door lokale besturen), dat dit geen gewestelijke bevoegdheid is. Het gebruik van en de handel in vuurwerk wordt inderdaad geregeld door een richtlijn op Europees niveau³ en een wet op federaal niveau⁴. Ten tweede zal een handelsverbod enkel effectief zijn als dit de grenzen van de gewesten overschrijdt.

¹ Op basis van de politieverordening van het BHG,
https://www.bruxelles.be/sites/default/files/bxl/Reglement_de_police_-_Politierglement.pdf

² Decreet van 26 april 2019 houdende een reglementering op het gebruik van vuurwerk, voetzoekers, carbuurkanonnen en wensballonnen

³ Europese Richtlijn van 12 juni 2013 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt brengen van pyrotechnische artikelen

⁴ Wet van 28 mei 1956 betreffende ontplofbare en voor de deflagratie vatbare stoffen en mengsels en de daarmee geladen tuigen

Daarom vraagt de Brusselse Raad **aan de federale overheid om de modaliteiten voor een algemeen verbod op het gebruik, bezit en verkoop van vuurwerk door particulieren te onderzoeken en indien mogelijk in te voeren**. Bovendien vraagt de Raad dat het Brusselse Gewest, in afwachting van een reactie op federaal niveau, **onderzoek** doet naar de mogelijkheid om wetgeving aan te nemen om particulieren te verplichten **enkel “geluidsarm” vuurwerk* te gebruiken**.

Wat betreft het gebruik van **vuurwerk door professionelen** (vb. tijdens evenementen) vindt de Brusselse Raad voor Dierenwelzijn (hierna: de Raad) dat dit altijd zeer **breed, duidelijk en ruim van tevoren moet worden aangekondigd**. Dit moet ervoor zorgen dat eigenaren van dieren gepaste voorzorgsmaatregelen kunnen nemen. Bovendien moeten gemeentes en andere **openbare besturen** (a) een **voorbeeldfunctie** hebben door geen vuurwerk te organiseren of toe te laten of door alternatieven (vb. lichtshows, ...) te ontwikkelen en (b) het publiek **sensibiliseren** m.b.t. het verbod voor particulieren en de redenen hiervoor (van o.a. dierenwelzijn). In het BHG zijn deze eisen sinds enkele jaren al opgenomen in het “label Diervriendelijke gemeente”⁵.

Om de bescherming van dieren tegen de effecten van vuurwerk op termijn nog te verbeteren, vraagt de Raad dat de regionale ministers van dierenwelzijn en leefmilieu gezamenlijk actie op federaal niveau vragen. Daarnaast vraagt de Raad ook dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gelijktijdig en individueel **onderzoekt of wetgeving kan worden aangenomen om professionelen te verplichten enkel “geluidsarm” vuurwerk* te gebruiken**.

**Dit is vuurwerk waarbij het geluid van de ontploffing in de lucht minder sterk is (70 dB) dan bij het doorgaans gebruikte vuurwerk (150 dB)⁶. Het geluid van de ontsteking op de grond blijft wel even sterk als bij het klassieke vuurwerk. Momenteel is er echter nog geen peiling geweest naar het draagvlak hiervoor bij de professionelen en is er bovendien nog geen wettelijke definitie van geluidsarm vuurwerk, zoals er wel bestaat (en is vastgelegd in de voornoemde Europese richtlijn) voor ander vuurwerk⁷.*

⁵ <https://leefmilieu.brussels/themas/dierenwelzijn/subsidies>

⁶ <https://www.gaia.be/fr/campagne/feux-dartifice-bruit-contenu>, <https://defi.eu/utiliser-des-feux-dartifice-a-bruit-contenu-pour-reduire-le-stress-des-animaux/>

⁷ Onderverdeeld in categorieën: F1 (miniem gevaar en geluid, gebruik binnen), F2 (weinig gevaar en geluid, gebruik buiten), F3 (meer gevaar en geluid, gebruik in grote open ruimte buiten) en F4 (veel gevaar en geluid, enkel voor professionelen).